

UNG VÄNSTERS ANTIRASISTISKA PROGRAM

Behandlat på Ung Vänsters riksting i Katrineholm 2022

 UNG VÄNSTER

Innehållsförteckning

Inledning	2
Teori och begrepp.....	2
Rasism.....	2
Ras och rasifiering.....	3
Konstruerad vithet och svenskhet.....	3
Vetenskaplig rasism.....	4
Strukturell rasism.....	4
Rasismens former.....	5
Imperialism.....	5
Vardagsrasism.....	6
Organiserad rasism.....	6
Institutionell rasism.....	7
Rasismens historia och ursprung	7
Rasism innan kapitalismen.....	8
Rasism och kapitalism.....	9
Rasismen under 1900-talet.....	12
Rasismen idag	13
Rasismen i Sverige.....	13
Bostad.....	14
Arbete.....	16
Utbildning.....	18
Rättsväsendet.....	19
Det politiska klimatet.....	20
Sverige i världen.....	21
Flyktingpolitik.....	21
Urfolksrätt.....	22
Den globala rasismen.....	22
Europeiska unionen.....	22
Klimatkrisen.....	23
Adoption och surrogatmödraskap.....	24
Kriget mot terrorismen.....	24
Antirasistisk strategi	25
Historisk antirasism.....	26
Historisk antirasism i Sverige.....	28
Antirasistiskt motstånd idag.....	30
Ung Vänsters antirasism.....	32

Inledning

Detta är Ung Vänsters antirasistiska program. Programmets syfte är att beskriva och utveckla Ung Vänsters analys av rasismen och våra medel för att bekämpa den. Vi ser att rasismen är en maktstruktur som påverkar alla delar av livet och som genomsyrar hela samhället. Den formar och formas av ekonomin, samhällsplaneringen, våra jobb, skolor och politiken. Rasistiska hatbrott och ekonomiskt förtryck som leder till kortare liv visar att rasismen är dödlig och måste förstås som en maktordning som inte går ihop med demokratiska principer.

Ung Vänster är ett revolutionärt förbund som vill bygga ett klasslöst samhälle fritt från alla former av förtryck och kampen mot rasism är central och nödvändig för att nå vårt mål. För att kunna bekämpa rasismen behöver vi förstå hur den fungerar, uppstår och verkar.

Detta program är en teoretisk grund och vägvisare för vårt antirasistiska arbete som presenterar de teoretiska grunderna för vår antirasism, rasismens historia, hur rasismen tar sig uttryck i dagens samhälle och vår antirasistiska strategi.

Teori och begrepp

Rasism har tagit olika skepnader genom historien och runt om i världen. Den har rättfärdigats och systematiseras på olika sätt och motiverats i många olika ideologiska former. Samtidigt har många av rasismens centrala funktioner såsom gruppbildning och hierarkiskapande varit desamma. En teori för att beskriva och bekämpa rasismen måste se bortom ytliga skillnader och fånga de gemensamma nämnarna för rasismens olika uttryck historiskt och globalt.

Denna genomgång av Ung Vänsters antirasistiska teori är en sammanfattning av centrala idéer och begrepp. Syftet med denna text är att den ska fungera som ett teoretiskt ramverk för att förstå rasism och skapa analysverktyg som vi kan använda oss av i den antirasistiska kampen.

Rasism

Rasism kan förstås som en ideologi som upprätthåller och skapar en maktordning där människor delas in i grupper utifrån etnicitet, kultur, religion, ras eller liknande beteckningar. Dessa grupper tillskrivs essenser och nedärvda egenskaper och placeras in i en hierarkisk skala där vissa grupper värderas högre än andra. Enligt den rasistiska logiken kan den underordnade gruppen missgynnas, skadas eller till och med dödas om det anses gynna välståndet för den gruppen som överordnas. Rasismen skapar det rasistiska samhället, och det rasistiska samhället upprätthåller i sin tur rasismens rasifieringsprocesser i en dialektisk relation.

Rasism är inte bara tankar och föreställningar, det är någonting som görs. Alla som gör rasistiska handlingar och medverkar i att upprätthålla en rasistisk maktstruktur är inte övertygade av en rasistisk ideologi. En rasistisk samhällsstruktur upprätthålls inte främst av enskilda individers tolerans eller värderingar, istället måste vi förstå rasismen som *systematisk*.

Rasistiska idéer och fördomar uppstår inte ur tomma intet, utan återspeglar samhällets materiella och ekonomiska struktur såväl som de dominerande ideologiska strömningarna. Rasism kan därför inte bekämpas endast med tankemässiga medel såsom utbildning och övertygelser. Kampen mot rasismen måste riktas mot de maktstrukturer som upprätthåller och gynnas av den. Rasism skapar och upprätthåller en ojämlik fördelning av allt från status och privilegier till möjligheter, resurser och rättigheter. Rasism är därför ett problem för oss som vill ha demokrati och jämlikhet, och måste bekämpas.

Ras och rasifiering

Man kan göra skillnad på ras och rasism. Om vi förstår ras som en social konstruktion kan vi förstå rasism som en materiell process. Raser är alltså tankemässiga, medan rasism är någonting man gör eller utsätts för. Idén om ras handlar om föreställningen om att det finns mänskliga raser. Ur ett biologiskt perspektiv vet vi att detta inte stämmer. Idén om ras är skapad av människor och inte, som rasbiologin påstår, något biologiskt eller genetiskt nedärvt. Ras är någonting som uppstår i vårt sociala samspel, en så kallad *social konstruktion*.

Många gånger används begrepp som ras, etnicitet och kultur synonymt. Trots att dessa benämningar kan betyda olika saker används de på samma sätt för att kategorisera människor och tillskriva dem nedärvda egenskaper och särdrag. I Sverige är det exempelvis vanligt att kategorisera personer som invandrare oavsett om de är födda i Sverige eller inte, istället syftar man på ett utseende eller en kultur som ses som "osvensk".

Rasifiering är beskrivningen av hur ras konstrueras socialt och hur föreställningen om raser blir materiell. Rasifiering syftar till de processer där vissa grupper underordnas och tillskrivs biologiska eller kulturella egenskaper. Detta används sedan för att legitimera exkludering och de härskande gruppernas exploatering. Samtidigt som rasism skapar rasifiering så är rasifiering också en förutsättning för rasism. Förhållandet mellan rasism och rasifiering är alltså dialektiskt.

Rasifierad är också den vedertagna benämningen på grupper och människor som utsätts för rasism. Man kan alltså prata om en *rasifierad person* eller en *rasifierad grupp*. Vi tycker att detta är ett bra begrepp. Dels ställer det den som utsätts för rasism i centrum, till skillnad från begreppet icke-vit som utgår från vithet som norm. Dels är detta ett begrepp som används i vardagligt tal och är lätt att kommunicera. Vi använder detta begrepp med vetskapen om att alla människor rasifieras som någonting, men i denna kontext syftar vi på de som på grund av vad de rasifieras som utsätts för rasism.

Konstruerad vithet och svenskhet

Alla människor rasifieras, precis som att någon med brun hy kan rasifieras som invandrare kan en person med ljus hy rasifieras som vit. Exakt vad som räknas som vithet skiljer sig mellan länder och regioner och är föränderligt över tid. Det är en kategori som ständigt omkonstrueras och dess kriterier är inte statiska. Vem som får räknas som vit har dessutom historiskt använts

som ett medel för att söndra och härska. I Sverige är vithet ofta synonymt med svenskhet då vår föreställning om ras är tätt kopplad till nationalism. Den som rasifieras som vit eller *etniskt svensk* tillhör den premierade gruppen och står alltid högst upp i den rasistiska hierarkin.

Vithet kan inte ses som endast en beskrivning av ett särskilt utseende. En person med ljus hy kan rasifieras utifrån andra attribut såsom kultur, religion, namn, sociolekt och andra fysiska attribut. Många samer har exempelvis ljus hy och kan vid första anblick rasifieras som vita eller etniskt svenska, men har historiskt sett och än idag fortsatt att rasifieras utifrån folktillhörighet, språk, sed, kulturellt kodad klädsel och andra utseendemässiga drag.

Vetenskaplig rasism

Rasbiologin är en vetenskaplig modell för uppdelandet av människor i olika raser. Den uppstod under 1700-talet och användes för att försöka legitimera rasism med vetenskap. Rasbiologin har haft stor påverkan på rasismens historiska utveckling, men var inte rasismens startskott. Den teologiska legitimeringen av rasism är många århundraden äldre än den biologiska. Man hänvisade länge till religion, rit, "ande", civilisation och miljö för att legitimera rasistiskt förtryck. Både islamofobi och antisemitism kan dateras till flera hundra år innan rasbiologin uppstod.

Rasismen har historiskt bytt ideologier och argumentationer för att rättfärdiga sig själv. Den vetenskapliga och biologiska rasismen som delar in människor i raser blev mindre rumsren efter andra världskriget, vilket har gjort att man bytt begreppsapparat. Nu har man i större uträkning återgått till att prata om kultur och religion som något som skapar oöverkomliga skillnader mellan grupper.

Trots att rasismen funnits länge är den inte någonting universellt som sträcker sig över hela mänsklighetens historia. Uppfattningar om vem som ingår i en viss grupp är föränderliga, dess kriterier förskjuts och ändras. Rasism växer fram i viss historisk kontext och är alltså inte en konsekvens av den "mänskliga naturen".

Strukturell rasism

Begreppet rasism används ofta för att beskriva individuella åsikter eller handlingar, men även om våld och glåpord är tydliga uttryck för rasism så går de inte att förstå i ett vakuum. Att rasifierade har sämre löner och arbetsvillkor eller att skolan återskapar rasistiska föreställningar är exempel på uttryck för rasism som verkar på en större, samhällelig skala. Det är materiella och ideologiska strukturer som formar och riktar rasismen och vi måste därför förstå rasismen som *strukturell*.

Den lagstiftning som syftar till att motverka rasism i Sverige fokuserar framförallt på att förebygga diskriminering. Att fokusera uteslutande på diskriminering osynliggör dock hur nedskärningspolitik, försämrade arbetsvillkor och nyliberalism slår oproportionerligt hårt mot rasifierade och fördjupar rasistiska samhällsklyftor. Det är att behandla symptomen av ett rasistiskt samhälle istället för att gå till botten med problemet.

Klassamhället genomsyras av rasism och överklassen har mycket att vinna på den. Dels skapar rasismen en kategori av arbetare som är extra utsatt och kan exploateras hårdare, dels göder rasismen motsättningar inom arbetarklassen som gör det svårare att enas mot kapitalismen. Det är tydligt att rasismen formas och riktas av överklassens ekonomiska och politiska intressen. Detta kan vi se både i beslut om vad som produceras var av vem och i överklassens stöd till krigsprojekt och rasistiska partier.

En analys av rasismen i Sverige måste ta hänsyn till den genomgripande segregering som präglar arbete, bostad, skola och samhällsliv. I Sverige finns stora skillnader på alla dessa områden som delvis upprätthålls genom direkt diskriminering, men som också beror på den kapitalistiska ekonomins funktion och Sveriges historia. Målet för vår antirasistiska kamp är att bryta ner alla dessa ojämlikheter och för att göra det måste vi angripa dem direkt, inte stanna vid krav på formell likabehandling.

Rasismens grund och ursprung är varken individens fördomar, okunskaper eller inneboende essenser. Rasismen går inte att förklara som okunskap, rädsla för det okända eller dumhet. Rasismen kan inte besegras genom utbildning, individuell övertalning eller diskussion. De materiella grunderna för rasismen, det vill säga, de ekonomiska, politiska och institutionella grunderna som möjliggör rasismen måste undanröjas.

Rasismens former

Rasism skapar och upprätthåller ojämlikheter mellan olika grupper institutionellt, i vardagen och genom våld. Den skapar olika villkor för olika grupper och påverkar möjligheten att leva ett värdigt liv. För att förstå hur den rasistiska maktordningen upprätthålls och reproduceras kan man titta på olika uttryck för rasism. Detta kan för oss som organiserade antirasister fungera som ett verktyg för att identifiera och peka på rasistiska strukturer i syfte att bekämpa dem. Alla samhällets uttryck för rasism kan dock inte fångas in i de tre former vi listar här.

Imperialism

Rasismen har en internationell karaktär. Den globala ojämlikheten är enorm och följer i stor utsträckning rasistiska linjer. Rasismen formas och riktas av internationella relationer och ekonomiska strukturer. För att analysera rasismens internationella uttryck använder vi oss av teorier om imperialism.

Ung Vänster använder en definition av imperialism som beskriver en ekonomisk relation mellan länder. Imperialism är ett stadium i kapitalismens utveckling då ett land exporterar kapital, alltså produktiva tillgångar, till andra delar av världen. Denna kapitalexport sker för att öka det imperiala kapitalets vinster och medför exploatering av de länder som mottar kapitalexporten. Den ojämlika och utsugande relationen upprätthålls genom militära, diplomatiska och ekonomiska medel. Detta kan vara allt ifrån direkt erövring och kolonisering, till påtryckningar från Världsbanken, hot om invasion eller ekonomiska sanktioner, frihandelsavtal och andra internationella juridiska ramverk.

Ung Vänster använder som regel begreppen centrum, periferi och semi-periferi för att beskriva länders ställning i den imperialistiska världsordningen, där centrum består av imperialistiska länder. Periferin består av länder som utsätts för imperialism och semi-periferin består av länder som har en ställning däremellan, som agerar imperialistiskt mot vissa delar av världen men utsätts för imperialism av andra delar.

Vi kan se hur imperialismen verkar rasistiskt i den globala arbetsdelningen. Där utför rasifierade arbetare i periferin slitsamma arbeten i industri och jordbruk för väldigt låga löner, medan arbetare i centrum mycket oftare jobbar i ledande eller planerande roller i den globala produktionen och har avsevärt bättre löner och villkor.

Rasismen är ett viktigt verktyg för imperialistiska makter. Den används främst i två olika syften, dels för att rättfärdiga imperialistisk utsugning och aggression, dels för att skapa konflikter inom en exploaterad befolkning i syfte att göra motstånd mot imperialismen svårare. Rasistiska rättfärdiganden av kolonialisering, imperialism och våld går ofta ut på att framställa det folk som utsätts som underutvecklade eller lägre stående, eller påstå att exploatering och imperialism kommer förbättra deras situation.

Rasistisk splittring utnyttjas ofta genom att imperialistmakter skapar eller fördjupar etniska eller religiösa motsättningar i ett land genom att bevärma och samarbeta med någon grupp samtidigt som en annan grupp förtrycks hårdare. Imperialismen är viktig för att förstå hur rasismen utvecklas och vilka rasistiska fördomar som kopplas till vilka grupper.

Vardagsrasism

Vardagsrasism är rasism som yttrar sig i vardagliga situationer. Det kan handla om rasistiska skämt eller glåpord, att lärare avsiktligt uttalar rasifierade namn fel eller att främlingar frågar efter rasifierades egentliga ursprung. Vardagsrasismen är central för att skapa och upprätthålla den uppdelning som rasifiering innebär.

Vardagsrasism ska inte missförstås som vardaglig och mild. Den skapar lidande och innebär en konstant press för den som utsätts för rasism. Ofta har vardagsrasismen inte explicit politiska motiv, men vardagsrasismens samlade effekt är tydligt politisk och enorm. Vardagsrasismen är som regel en återspeglning av den rasism som är rådande i samhället. Den skapar varken nya former av rasism eller omdefinierar existerande former. Däremot är vardagsrasismen helt avgörande för att upprätthålla rasismen och att dra en skiljelinje mellan grupper som rasifieras på olika sätt.

Organiserad rasism

Organiserad rasism är rasism som utövas organiserat med politiska mål. De tydligaste uttrycken finns i rasistiska organisationer som Sverigedemokraterna, men även rasistiska mediekanaler, idrottsklubbar eller kulturföreningar utgör organiserad rasism.

Den organiserade rasismen har en stor roll i att fördjupa rasismen och i viss utsträckning forma och rikta den. När rasismen växer i samhället gynnar det också rasistiska organisationer, vilket ger dem möjlighet att utöva större makt. Organiserade rasister verkar inom ramen för sina egna organisationer men kan också agera ensamma, exempelvis i form av rasistiska terrorister, inom ramen för sitt arbete eller i föreningslivet.

Organiserade rasister fyller även en ideologisk funktion för rasismen. De formulerar många av de idéer och fördomar som ligger till grund för vardagsrasismen och som återfinns i den politiska debatten. Vilka av dessa idéer och fördomar som blir populära och får stort inflytande beror på materiella rasistiska förhållanden i samhället och i världen. Den organiserade rasismen används som ett verktyg av den härskande klassen. Detta är tydligt i deras rationaliserande och ursäktande av klasssamhällets brutala konsekvenser med den enkla förklaringen att orsakerna för samhällets tillstånd finns hos de rasifierade.

Institutionell rasism

Institutionell rasism är rasism som utövas och upprätthålls av samhällsinstitutioner som företag eller statliga myndigheter. Den yttrar sig i exempelvis rättsväsendet, på arbetsmarknaden, i media och i skolan. Institutionell rasism syftar på hur dessa institutioner agerar strategiskt på ett sätt som skapar och fördjupar rasism, men också hur anställda inom institutionerna agerar rasistiskt. Ofta finns en samverkan mellan dessa uttryck – polisens rasprofilering kan både vara en mer eller mindre uttrycklig strategi från ledningen och ett uttryck för enskilda polisers rasism. Dessa uttryck göder varandra.

I den institutionella rasismen finns många långsiktiga och djupt liggande uttryck för rasism som är viktiga för att rikta rasismen. Det kan handla om staters krigsförklaringar och asylpolitik eller de beslut som överstatliga organisationer fattar om internationell handel. Det kan också handla om var multinationella företag väljer att förlägga sin produktion eller var en privat vårdkoncern väljer att öppna vårdcentraler. Genom att granska dessa beslut och strukturer kan vi förstå hur rasifiering skapas och upprätthålls på ett materiellt plan.

Rasismens historia och ursprung

Historien om alla hittillsvarande samhällen är historien om klasskamp. Så länge människor har levt i bofasta samhällen har det funnits en härskande klass som kontrollerat produktionen och en underkuvad klass som arbetat i den. Genom historien har de specifika formerna för denna utsugning skiftat, men den centrala maktrelationen har varit densamma. Rasismen är nära sammanflätad med klasssamhällets struktur, och dess historiska utveckling måste förstås parallellt med klasssamhällets utveckling.

Den strukturella rasismen formas och riktas av ett samhälles materiella förutsättningar. De specifika rasistiska föreställningar som är vanliga i ett visst samhälle är nära kopplade till den

härskande klassens politiska och ekonomiska intressen. Samtidigt bildar rasismen sin egen dynamik, och vissa former av rasism har överlevt enorma samhällsförändringar. Ung Vänsters förståelse av rasismens historia utgår från att söka svaren på varför rasismen uttryckt sig som den gjort, vilken funktion den fyllt som samhällelig maktstruktur och hur den påverkat människorna som levt i den.

För att förstå samtiden måste vi studera historien. Rasismens historia visar varför dagens rasism tar de former och uttryck den gör, vilka delar av maktordningen som är lättföränderliga och vilka som är mer konstanta och hur rasismen fungerat som ett ideologiskt verktyg för att rättfärdiga utsugning genom historien. Den visar också vägen till antirasistiska strategier.

Rasism innan kapitalismen

De tidigaste stora klassamhällena organiserade sin produktion utifrån slaveri, och i de antika slavsamhällena finns många rasistiska idéers ursprung. Det antika slaveriet skiljde sig från slaveri under kapitalismen i att konceptet ”ras” inte var centralt för vem som förslavades – den moderna rasistiska konstruktionen av ras utifrån hudfärg och andra yttre drag fanns inte. Däremot fanns en tydlig rasistisk ideologi som skapade rasifiering baserat på etnicitet. I antikens Grekland och Rom rättfärdigades förslavning genom krig med idén att vissa folk var slavfolk och vissa var herrefolk, och att slaveriet därför var naturligt. Rasistiska ideologiska rättfärdiganden av varför just det folk som styrde imperiet var överlägsna var också vanliga. I de antika slavsamhällena framträder två tydliga funktioner för rasismen: att rättfärdiga en samhällsordning där en klass av människor är ofria och att rättfärdiga krig, expansion och imperiebyggande som syftade till att utöka politisk och ekonomisk makt.

Antisemitismen som specifikt rasistiskt uttryck har sina rötter i medeltidens Europa, där judar på många ställen förvägrades medborgarskap, utestängdes från stora delar av ekonomin och samhället, och ofta mördades eller fördrevs. Antisemitismen var kopplad dels till religiösa faktorer, då kristendomen pekade ut judar som särskilt onda, dels till ekonomiska faktorer, då judar tvingades till vissa specifika positioner i ekonomin. Denna form av rasistisk samhällelig arbetsdelning återkommer genom hela rasismens historia. Rasismen fyllde här funktionen av att upprätthålla en arbetsdelning som var önskvärd för överklassen och att skapa motiv för fördrivning och våld av den rasifierade gruppen när det var mer lägligt för överklassen. Antisemitismen är ett exempel på hur en specifik form av rasism kan överskrida de sociala och ekonomiska omständigheter som skapade den. Än idag, tusen år efter den medeltida europeiska antisemitismens uppkomst, är samma rasistiska fördomar och bilder vanligt förekommande och antisemitismen är ännu stark.

Under den sena medeltiden påbörjades den europeiska kolonisationen av Amerika, indiska subkontinenten och Sydostasien. Denna kolonisation ledde till massmord och förslavande av de människor som koloniserades. Ideologisk rasism användes för att rättfärdiga kolonisationerna, både genom att beskriva de koloniserade folken som underlägsna och genom att använda kristendom som ett argument för kolonisering. Kyrkan, som var den viktigaste ideologiska samhällsinstitutionen i västra Europa, gav sin välsignelse åt förslavande och tvångskonvertering av alla folk som inte var kristna. Kolonisationen kunde därigenom av vissa betraktas som ett rättfärdigt projekt som skulle rädda de okristna folkens själar. Kolonisationen var en process som skedde över flera hundra år, och under hela den tiden präglades den av rasistiskt våld och förtryck.

Kolonisationen är nödvändig för att förstå hur det kapitalistiska produktionssättet uppkom. De allra första aktiebolagen var koloniala bolag som i samarbete med sina stater tjänade pengar på kolonisation och handel med varor från kolonier. I sådana bolag skapades enorm privat rikedom för ett fåtal som blev del av en framväxande kapitalistklass.

Den vanligaste formen av kolonisering bestod av militär och diplomatisk erövring samt kontroll följt av ett våldsamt kolonialstyre med mål att stjäla naturresurser och arbetskraft. Den koloniserande makten bestod oftast av ett litet antal soldater och administratörer som använde sig av element från den lokala härskarklassen och staten för att fortsätta härska. Ett tydligt exempel på denna sorts kolonisering är den brittiska koloniseringen av Indien. En annan form av kolonialism är bosättarkolonialism. Vid den sortens kolonisering bosätter sig stora mängder av kolonistorsfolket i det koloniserade landet med målet att göra det till ett nytt hemland eller att inlemma det i kolonistorsimperiet. Bosättarkolonialism har ofta präglats av folkmord och massfördrivning av koloniserade folk. Exempel på bosättarkolonialism är den europeiska koloniseringen av Nordamerika, den svenska koloniseringen av Sápmi och den israeliska koloniseringen av Palestina.

Rasism och kapitalism

Övergången till ett kapitalistiskt produktionssätt i Europa präglades djupt av rasism. Det går inte att skilja kapitalismen från dess koloniala och rasistiska rötter. Än idag återskapar kapitalismen den globala ojämlikhet och underutveckling som var förutsättningen för dess uppkomst.

Den transatlantiska slavhandeln var en central del av den tidiga kapitalistiska utvecklingen. I denna handel förslavades människor från Afrika och såldes till kolonierna i Amerika för att

arbeta i råvaruproduktion där. Råvarorna såldes till Europa där de förfinades i den kapitalistiska industrin. Med vinsterna köptes nya slavar, och så fortsatte handeln. Denna handel gav enorma vinster till kapitalister i Europa samt ägare av plantage och gruvor i kolonierna, som resultat av att tiotals miljoner människor kidnappades, förslavades och mördades. Genom den transatlantiska slavhandeln befästes och förvärrades rasifieringen av människor av afrikansk härkomst, en form av rasism som än idag är väldigt stark. Den svenska staten spelade en roll i den transatlantiska slavhandeln. Sverige hade slavskepp och handelsfort som användes i slavhandeln och hade under lång tid kontroll över kolonin på S:t Barthélemy, en karibisk ö där slavhandel bedrevs och beskattades av den svenska staten.

Den nya ekonomiska strukturen som kapitalismen innebar medförde med tiden förändringar i kolonialismens uttryck. Medan den tidiga kolonialismen fokuserade på att utvinna och stjäla råvaror som blev värdefulla handelsvaror kom kolonierna med tiden att bli viktiga marknader. I den kapitalistiska produktionen är tillväxt nödvändig, och därför behövs ständigt nya marknader för att sälja varor. I och med att kolonier tvingades in i det kapitalistiska produktionssättet uppstod sådana marknader. När kapitalismen utvecklas ansamlas enorma mängder kapital i centrum som söker lönsamma investeringsmöjligheter. Kolonierna erbjöd en väldigt säker och lönsam investeringsmöjlighet av flera anledningar, däribland de kolonialisera arbetarnas sämre rättigheter och villkor samt avsaknaden av konkurrens för det nationella kapitalet i kolonierna. Mot slutet av 1800-talet ökade därför kapitalexporten till kolonier enormt, och kapitalismen gick därmed in i det som kallas det imperialistiska stadiet. Än idag är dessa behov hos kapitalet grunden för den globala ojämlikhet som råder i världen.

En egenskap hos imperialismen är att den skapar en global arbetsdelning, där arbetare i olika delar av världen utför olika arbete till olika löner. Under den tidiga kapitalismen bestod denna arbetsdelning i att centrums arbetare jobbade i industrier med varuproduktion medan periferins arbetare framför allt jobbade med att framställa råvaror. I och med kapitalexporten och kapitalismens utveckling har denna arbetsdelning delvis förändrats, och många industriarbeten görs nu av arbetare i periferin, samtidigt som centrums arbetare i större utsträckning gör administrativa eller högteknologiska arbeten kopplade till produktionens planering och styrning. En förutsättning för de billiga konsumtionsvaror som finns tillgängliga i centrum är att de tillverkas av arbetare i periferin med avsevärt lägre löner än centrums arbetare.

I takt med kapitalismens utveckling förändrades även den ideologiska överbyggnad som varit dominerande i samhället. De religiösa idéer som rättfärdigade de feodala monarkierna

ersattes gradvis av upplysningsidéer om vetenskap, individualism och fri tanke. Detta föranledde en förändring i hur rasismen formulerades ideologiskt. Motiveringen av rasism och kolonialisering i religiösa termer ersattes mer och mer av påstått vetenskapliga resonemang, som samlat kallas rasbiologi. Denna rasistiska ideologi genomsyrade hela de kapitalistiska samhällena. Ett nytt drag hos rasismen i och med denna utveckling var försöken att klassificera människor i just raser. Tidigare former av rasism utgick snarare från etnicitet, men i och med rasbiologin skiftade fokus till påstådda biologiska skillnader. Samtidigt skedde denna utveckling i samma tradition som den tidigare rasismen och bevarade i stort dess världsbild. Även denna nya form av rasism handlade om att beskriva vissa folk som naturligt överlägsna och lämpade att härska, medan andra folk beskrevs som underlägsna.

Sverige var ett viktigt centrum för den nya rasbiologiska ideologin. Carl von Linné var en av de första att med påstått vetenskapliga metoder dela in människor i kategorier med olika egenskaper sammanhängande med hudfärg, och hans arbete var grundläggande för senare rasbiologi. Senare kom den svenska staten att grunda Statens institut för rasbiologi, som bland annat gjorde rasbiologiska undersökningar av 100 000 personer. Detta var världens första statliga institut för rasbiologi och blev en förebild för resten av centrum, däribland den växande fascismen. Till följd av bland annat institutets forskning stiftades lagar om tvångsterilisering i Sverige som oproportionerligt drabbade romer. Detta är ett av många uttryck för rasismen mot romer i Sverige, som även innefattat kartläggning, fördrivning och förvägran av skolgång. Under hela början av 1900-talet upprätthöll Sverige ett inreseförbud för romer, även de som flydde från nazismen eller överlevt Förintelsen.

Under 1800-talet ökade den svenska koloniseringen av Sápmi i intensitet. I takt med industrialiseringen ökade undanträngningen av samer från deras land, och rasbiologins och nationalismens framväxt ledde till ökande repression och statligt tvång gentemot samer. Detta handlade dels om Statens institut för rasbiologi och dess skallmätningar, dels om nomadskolesystemet, genom vilket staten tvingade renskötande samers barn att gå i en skolform som bedrevs på svenska istället för samiska och som avsiktligt hölls på en så låg nivå att barnen inte skulle bli "civiliserade". Detta var en del av ett bredare rasistiskt statligt projekt mot samer, som gick ut på att skilja renskötande från icke-renskötande samer och där bara de förra sågs som riktiga samer. Den som inte skötte renar skulle assimileras som svensk, medan den som skötte renar skulle hållas "ociviliserad" med tvång. Även om denna politik övergivits officiellt fortsätter den svenska statens rasistiska agerande gentemot samer, inte minst genom försöken att upplåta samisk mark till gruvor.

Historiskt har även tornedalningar och sverigefinnar flertalet gånger blivit förnekade rätten för

sitt kulturella och språkliga uttryck i Sverige. Flertalet rasbiologiska studier gjordes även på både tornedalingar och sverigefinnar. Under 1880-talet inleddes försvenskningen i skolorna och barn fick inte längre lära sig prata finska. I Tornedalen bedrevs undervisningen bara på svenska och barnen fick inte prata finska under rasterna. Det slutgiltiga målet var att stoppa spridningen av det finska språket och kulturen. När det blev aktuellt att lära ut finska som hemspråk i svenska skolor igen fick inte tornedalingar lära sig sitt språk, meänkieli, som härstammar från finskan – utan fick endast lära sig standardiserad finska. Finländare kom till Sverige redan under 1100-talet. Sverigefinnar har, likt tornedalingar, utsatts för försvenskning, rasbiologiska övergrepp och annat förtryck. När fler finländare arbetsinvandrade till Sverige under 60- och 70-talet utsattes dessa för rasistisk stereotypisering vilket legitimerade dåliga arbetsvillkor åt finska arbetare.

Rasismen under 1900-talet

Den utveckling i rasismens form som börjat under 1800-talet ställdes på sin spets under 1900-talet. Graden av centrums imperiala makt över världen var större än någonsin innan, nationalism och rasbiologi var centrala idéer för att rättfärdiga den imperialistiska världsordningen.

Fascismen är en auktoritär och våldsamt rörelse med nationalism och rasism i sin kärna. Denna rörelse har historiskt haft sin bas i klasskikt vars position hotas av kris och möjligheten till revolution. Fascismen strävar efter att bevara kapitalismen och att fördjupa rasistiskt förtryck som ett maktmedel för att stärka sin egen ställning. Våldet mot rasifierade, socialister, feminister, fackföreningsanslutna och andra är en central del av fascismen.

Två särskilt stora vågor av antikolonial kamp har ägt rum – den första i Amerika runt 1800 och den andra i Afrika och Asien under 1900-talets mitt. Dessa nationella befrielseströrelser har haft olika ideologier och metoder, men särskilt under den andra vågen var socialism den överlägset vanligaste politiska inriktningen. De antikoloniala rörelserna kämpade för frihet från kolonialt styre, för ekonomisk självständighet och möjligheten att välja sin egen politiska väg. Dessa mål uppnåddes till viss del. Idag har nästan alla forna kolonier uppnått formell självständighet, med vissa tydliga undantag (som Puerto Rico och Grönland). Samtidigt har de allra flesta forna koloniers ekonomiska beroendeställning fortsatt och fördjupats. Imperialismen har hittat nya former för exploatering som inte förutsätter direkt kolonial kontroll utan verkar istället genom marknadsmekanismer och internationella institutioner. De antikoloniala segrarna är bland de viktigaste politiska utvecklingarna under 1900-talet, men en fortsatt kamp behövs mot imperialism och för verkligt ekonomiskt oberoende.

Efter världskrigen bröt en våg av motstånd mot kolonialism och imperialism ut, och mängder av koloniserade länder lyckades kämpa sig till sin frihet. Denna frihetskamp såg olika ut på olika platser men förenades av viljan till självständighet och frihet från kolonialt rasistiskt förtryck. Även i centrum drevs kamper mot den rasism som rådde där, och de antikoloniala frihetskämparna fann ofta allierade i dessa antirasistiska rörelser i centrum. Båda dessa rörelser vann oerhört viktiga segrar – självständighet för periferins länder och lika rättigheter för centrums antirasistiska rörelser. Samtidigt finns mycket av rasismens och imperialismens makt kvar i båda fallen, och kampen är inte över.

Sedan vågen av självständighetskamper i periferin har imperialismens tvångsmedel övergått från att i huvudsak vara militära och direkta till att i huvudsak vara ekonomiska och diplomatiska. Frihandelsavtal och internationella institutioner som IMF och Världsbanken hindrar periferins länder från att bedriva en ekonomisk politik som hade gjort det möjligt för dem att bygga upp en självständig ekonomi, vilket håller kvar stora delar av periferin i rollen som utfattig råvaruleverantör. Tillsammans med diplomatiska och ibland militära åtgärder upprätthålls på så sätt den globala arbetsdelningen och ojämlikheten.

I centrums länder fortsätter också det rasistiska förtrycket även utan formellt stöd i lag. Genom ekonomisk och institutionell makt upprätthålls en rasistisk arbetsdelning och sämre livsvillkor för rasifierade. Samtidigt är rasistisk och fascistisk organisering ett ständigt hot som utövar stort inflytande över politiken. En antirasistisk kamp är livsviktig för att skapa jämlikhet och rättvisa, för att mota fascismen och för att bygga ett solidariskt samhälle fritt från rasism.

Rasismen idag

I den här delen kommer vi att redogöra för olika aspekter av rasismen i Sverige så som bostad, arbete, utbildning, rättsväsendet och liknande. Sedan går vi igenom Sveriges ageranden i världen och hur de relaterar till rasismen globalt.

Rasismen i Sverige

Rasismen i Sverige idag är en komplicerad struktur. Rasifiering kan utgå från hudfärg, hårfärg, namn, språkfärdighet, religion, etnicitet och annat, och formerna för förtrycket beror på en kombination av dessa faktorer. Rasismen är inte enhetlig. Samtidigt är det tydligt att rasismen skapar en uppdelning mellan rasifierad och icke-rasifierad i bred bemärkelse. För att förstå rasismens uttryck i en specifik situation är det viktigt att ta hänsyn till den specifika rasifiering som drabbar den utsatte, men en övergripande analys av rasismen behöver utgå

från de generella skillnaderna i makt och förutsättningar mellan rasifierade och icke-rasifierade.

Rasismen i Sverige idag skapar en uppdelning mellan de som ses som svenskar och de som ses som invandrare. Denna uppdelning hänger samman med de rasifieringsprocesser som förekommer i samhället. Rasifieringsprocesserna kan innebära att en person som invandrat till Sverige trots det inte ses som "invandrare" utan kan passera som "svensk". Samtidigt kan en person som fötts och vuxit upp i Sverige positioneras som "invandrare" till följd av exempelvis hudfärg, religion eller ens föräldrars bakgrund. Personer som exempelvis adopterats kan utsättas för rasism till följd av en rasifieringsprocess trots att man exempelvis levt hela sitt liv i Sverige. Rasismen riktas alltså inte per definition mot invandrare utan underordnar och drabbar framförallt personer som rasifieras i samhället.

Denna rasifieringsprocess får ofta svåra konsekvenser för många andra generationens invandrare. Många barn till invandrade föräldrar upplever att de befinner sig i ett slags mellanförskap – att de upplever att de varken blir sedda som "svenska" i en svensk kontext eller fullt ut passerar som den nationalitet ens föräldrar har när man exempelvis besöker föräldrarnas hemland. En liknande upplevelse kan drabba adopterade som på grund av sitt utseende rasifieras men har växt upp utan koppling till en annan kultur än den svenska.

Bostad

Svenska städer är segregerade. Våra städer består av fina områden där överklassen har sina dyra bostadsrätter och stora villor, och rasifierade arbetarklassområden. I den samhällsliga diskussionen om segregation lyfts dock sällan de båda delarna. Media och borgerliga politiker pratar gärna om bristerna i dessa områden så som trångboddhet, kriminalitet och hög arbetslöshet men endast som isolerade frågor helt frikopplat från den andra sidan av segregationen. Bristen på billiga bostäder i trångbodda områden ses aldrig som en konsekvens av hyreshöjningar, ombildningar eller utförsäljningar i andra delar av städerna. Överklassen och dess representanter värnar sina egna intressen och använder sig av rasismen för att splittra samhället. Segregationen och dess konsekvenser förklaras som ett fenomen essentiellt till de rasifierade grupperna som bor i områdena. Segregationens verkliga orsaker döljs och förklaras istället som ett kultur- eller integrationsproblem där lösningen är olika grader av assimilering.

Segregationen förklaras ofta med att invandrare söker sig till sina landsmän när de väljer bostadsort. På så sätt läggs också skulden för en misslyckad bostadspolitik på enskilda människors påstådda val. Områden som Rinkeby, Bergsjön eller Rosengård är stadsdelar med

många olika nationaliteter, och kan därmed inte sägas vara områden dit människor sökt sig för att undvika att bo med andra än sina landsmän. Det går inte heller att hitta etnicitetsmässiga skillnader när det gäller boendepreferenser.

En annan boendesegregation är att invandrare äger sin bostad i mycket lägre utsträckning än svenskfödda. Detta har sin bakgrund i klassamhället där dessa grupper saknar ekonomiska möjligheter att köpa bostad men även att de har svårare att få bolån. Detta förstärker ytterligare den ekonomiska ojämlikheten då staten subventionerar eget bostadsägande med skatterabatter och avdrag som inte finns för hyrt boende. Att bostadsägare är en central målgrupp för politiker att uppvakta bidrar till att rasifierade marginaliseras politiskt i Sverige.

De verkliga konsekvenserna av bostadssegregationen i Sverige går inte att hitta i liberala och rasistiska förklaringar. Det är tätt sammanknutet med klassamhällets materiella omständigheter och överklassens ekonomiska och politiska intressen. Segregation är i sin kärna en klassfråga. Idén om att välja sitt bostadsområde faller i ett system där en bostad är en vara på en marknad och inte en grundläggande rättighet. När inkomster är begränsade stryps även all valfrihet. När billiga hyresrätter inte längre finns till följd av politiska beslut tvingas allt fler in på en i praktiken rättslös andrahandsmarknad.

Särskilt på andrahandsmarknaden med oprofessionella hyresvärdar saknas valfrihet och trygghet i boendet. Ockerhyror, olagliga kontrakt, nergångna lägenheter, sunkiga rum i andras hem och obehagliga hyresvärdar är vardag för många, särskilt unga idag. Hyresgästers starka beroendeposition gentemot värden innebär ofta ett krav på att utstå den utbredda rasism som finns på andrahandsmarknaden.

För att komma till rätta med problematiken måste ett flertal åtgärder till. Från högern förs ofta utförsäljningar av allmännyttan fram som en lösning. För att skapa en fungerande boendesituation för alla krävs det att bostadspolitiken utgår från allas behov, inte fastighetsägares vinstintressen. För att garantera tillgången till bostäder åt alla är allmännyttans roll central, liksom när det gäller att hålla nere hyrorna. Utförsäljningar av allmännyttiga bostäder i attraktiva områden leder till att grupper som idag är underrepresenterade i dessa områden stängs ute helt till förmån för enbart förmögna människor.

Vad som krävs är en aktiv bostadspolitik som syftar till att bryta segregationsmönstren genom att blanda boendeformer: Fler hyreshus behövs byggas i överklassområden som Lidingö och Djursholm. Utförsäljningen av kommunalt ägda fastigheter måste upphöra och

miljonprogramområdena rustas upp. Kommunerna måste satsa på att renovera bostäder och boendemiljö och se till att kommunikationer och samhällsservice såsom vård- och omsorgsinrättningar och skolor ges resurser att fungera väl, samt säkra möjligheterna till meningsfulla fritidssysselsättningar. Diskriminering på bostadsmarknaden måste omöjliggöras.

Arbete

Rasifieringsprocessen ger upphov till en tydlig hierarkisk uppdelning som präglar den svenska arbetsmarknaden. Detta gynnar framför allt överklassen eftersom deras ställning stärks när arbetarklassen är splittrad och därmed svårorganiserad. I arbetsfördelningen hänvisas allt fler invandrare till icke-kvalificerade arbeten med otrygga anställningsformer och låga löner. Den svenska arbetsmarknaden underordnar människor i rasifierade grupper, vilka tillskrivs egenskaper för att legitimera arbetsköparnas exploatering.

Rasifierade kallas betydligt mer sällan till anställningsintervjuer än icke-rasifierade personer. Invandrare från länder som Norge drabbas inte alls av samma diskriminering och rasism som personer som migrerat till Sverige från till exempel Västasien. Arbetsköpare sällar systematiskt bort människor med namn som uppfattas som icke-svenska. Föreställningar om kulturella skillnader har en central funktion i den svenska arbetsmarknaden och den diskriminering som förekommer där.

Arbetslösheten bland invandrare är väsentligt högre jämfört med personer med svensk bakgrund. Det finns också en tydlig koppling mellan utländsk härkomst och osäkra anställningar: Dels finns det ständigt en underbetald grupp som kan exploateras och utnyttjas på arbetsmarknaden, dels används invandrare som ”konjunkturregulatorer” – de får komma in och ta de sämsta jobben när ekonomin går bra men är den grupp som först blir arbetslösa när konjunkturen går ner.

Rasifierade invandrare är ofta hänvisade till yrken som är lågbetalda, monotona, hälsofarliga och utan möjligheter till avancemang. De senaste årtiondenas stora högerpolitik med enorma nedskärningar och besparingar inom den offentliga sektorn har drabbat rasifierade hårt. Som en konsekvens av nedskärningar och uteblivna men nödvändiga offentliga satsningar är invandrare överrepresenterade bland långtidsarbetslösa, grupper med otrygga anställningsformer och grupper drabbade av arbetsrelaterade sjukskrivningar. Rasifierade har som en konsekvens sämre anställningsvillkor. Det är påtagligt att det behövs många åtgärder för att bryta diskrimineringen av rasifierade på arbetsmarknaden. Ung Vänster ställer sig därför positiva till så kallade avidentifierade ansökningshandlingar vid rekryteringsprocesser.

Vi vet att diskriminering sker även om den sökande med utomeuropeisk bakgrund har goda meriter. Rasism och diskriminering undångöms effektivt bakom anställningsprocessens byråkrati. Därför är diskrimineringslagstiftningen ett annat område där skärpningar är nödvändiga.

En annan faktor som ökar diskrimineringen och segregationen är att Arbetsförmedlingen inte fungerar och att privata kontakter har blivit väldigt viktigt för att få jobb. En fungerande arbetsförmedling är extremt viktigt för att motverka segregationen på arbetsmarknaden. Arbetsförmedlingens privatiserande kommer inte lösa problemen, utan kommer istället leda till att resurser som annars gått till Arbetsförmedlingens verksamhet blir vinster i aktieägares fickor. Privatiseringen kommer även minska den offentliga insynen och kontrollen över Arbetsförmedlingen, vilket öppnar upp för ytterligare diskriminering och kommer göra det svårare att implementera de förändringar som krävs för att motverka segregationen på arbetsmarknaden.

Förslag om ”hushållsnära tjänster” påverkar invandrades specifika situation, särskilt när det görs i samband med ”integrationspolitiken”. Arbetslösa invandrare ska i ännu större utsträckning låglönekonkurrera sig in i privata tjänsteföretag till sämre rättigheter och längre löner. Med ständiga argument om att kollektivavtal inte ska omfatta invandrare eller att subventionering av hushållsnära tjänster skulle innebära ett steg in på arbetsmarknaden för invandrare byggs en politik som också reproducerar de rasistiska strukturerna. Invandrare reduceras till en vara vilken som helst kan utföra lågkvalificerade jobb till extremt låga löner.

Frågan om arbetskraftsinvandring är konkret kopplad till invandrarnas situation på arbetsmarknaden idag. Av retoriska skäl är det populärt hos borgerligheten att försöka blanda ihop förslagen om arbetskraftsinvandring med frågan om flyktinginvandring och flyktingmottagande. I själva verket handlar frågan om arbetskraftsinvandring om något helt annat. Delar av högern, som annars bär betydande del av ansvaret för den hårda svenska flyktingpolitiken, är varma anhängare av arbetskraftsinvandring. En arbetskraftsinvandring på högerens villkor handlar om allt annat än att värna om flyktingar och invandrare. Arbetskraftsinvandringen har, delvis på grund av EU-regler, ofta kunnat användas som ett vapen mot svenska kollektivavtal och svensk anställningstrygghet. När högern pratar om fri invandring så menar de i själva verket en annorlunda reglerad arbetskraftsinvandring. Alltså arbetskraftsinvandring på arbetsköparnas villkor, där invandrare ska kunna utnyttjas som billig arbetskraft. Högern utnyttjar alla former av strukturella ojämnheter som är möjliga att utnyttja för att höja arbetskraftens exploateringsgrad. Eventuella arbetskraftsinvandrades utsatta situation på arbetsmarknaden passar väl in i denna strategi. Invandrades utsatta

situation kan sedan användas som språngbräda för angrepp mot kollektivavtalen. Centralt är att invandrare används som slagträ för att slå på allmänna rättigheter som högern vill underminera men har svårt att finna stöd för hos den allmänna opinionen. Ung Vänster kämpar för en arbetsmarknad med trygga anställningar, kollektivavtal och lika villkor för alla som arbetar i Sverige.

Papperslösa arbetare är idag den mest exploaterade gruppen på Sveriges arbetsmarknad. Till exempel kan chefen i slutet av månaden välja att inte betala ut lön för slutfört arbete. En papperslös kan inte gå till polisen då det innebär utvisning och chefen kan själv tipsa polisen och få arbetaren utvisad om den börjar kräva för mycket. Ung Vänster anser att fackföreningsrörelsen är till för att stärka alla arbetares ställning och därför även måste organisera papperslösa för att stoppa deras skoningslösa utnyttjande. Rasifierade grupper måste också få en större politisk roll inom arbetarrörelsen.

Utbildning

Utbildningen ska vara likvärdig för alla – så är den svenska skolan inte organiserad idag. Stressen och pressen i skolan för nyanlända elever är enorm. Invandrare som kommer hit har ofta sämre förkunskaper vilket gör att de har svårare att klara skolan jämfört med elever som är födda i Sverige. Genom tillfälliga uppehållstillstånd lever många invandrare också under hot om att bli utvisade ifall de inte klarar skolan vilket leder till ökad stress och psykisk ohälsa. Nedskärningarna och privatiseringen av skolan har lett till att skolan blivit mer ojämlig vilket slagit extra hårt för elever med invandrarbakgrund.

Forskning visar tydligt att införandet av det fria skolvalet inneburit att segregationen i skolan har ökat. Det fria skolvalet har framför allt inneburit en möjlighet för föräldrar med hög utbildningsbakgrund att välja bort skolor med dåligt rykte där många är av arbetarklass eller utländsk bakgrund. Elever med hög studiemotivation samlas på vissa skolor och mer resurskrävande elever hamnar på andra skolor vilket leder till att deras resultat sjunker. Det förekommer även att vissa privata skolor systematiskt sållar bort elever med utländsk bakgrund och andra grupper som uppfattas som besvärliga. Det är tydligt att det fria skolvalet har inneburit att vi rör oss allt längre bort från ett system med skolor där elever med olika bakgrund och erfarenheter möts.

Ung Vänster vill sätta stopp för privata skolor och ersätta det fria skolvalet med en närhetsprincip. Om det inte finns särskilda skäl ska man gå i den skola som man bor närmast. Skolornas upptagningsområden ska vara konstruerade på ett sådant sätt att bostadssegregationens effekter motverkas. För oss ska skolan vara en plats där unga med olika

bakgrund möts. Vi vill att alla skolor ska vara bra skolor.

Utbildningen för elever med svenska som andraspråk är någonting som måste uppvärderas. Ämnet svenska som andraspråk gynnar både elever som vuxit upp i Sverige och har ett annat modersmål än svenska samt nyanlända elever. Andraspråksutveckling fungerar inte på samma sätt som språkutveckling på modersmålet och därför har elever med annat modersmål än svenska rätt till undervisning i svenska som andraspråk. Idag sker däremot uppdelningen av vem som läser svenska respektive svenska som andraspråk ofta godtyckligt och ibland på rasistiska grunder då det är den enskilda skolan som, på grundskolenivå, bestämmer vilket ämne eleven ska läsa. På gymnasiet får eleverna själva bestämma vilket ämne som de vill läsa men på grund av myter kring ämnet och att ämnet ibland uppfattas ha låg status väljer många elever som har ett annat modersmål än svenska att trots det att läsa svenska.

Forskning har visat att kombinationen modersmålsundervisning, studiehandledning på modersmålet och en bra svenskundervisning i ett socialt sammanhang är det optimala för en effektiv språkinläring. Tyvärr ser det mycket sällan ut så på skolorna. Rätten till studiehandledning efterlevs sällan, skrivningen i skollagen om rätten till modersmålsundervisning är alldeles för svag och bristen på kompetens, resurser och samordning är akut. Även själva rätten till modersmålsundervisning är viktig att slå vakt om, inte minst då rasistiska krafter vänder sig emot det. Modersmålsundervisning har i sig ett egenvärde, men är också en hjälp för att kunna lära sig svenska och tillgodogöra sig skolans övriga undervisning.

Idag tvingas nyanlända i Sverige vänta tills de får uppehållstillstånd för att få rätt till SFI-utbildning. Detta är ett stort problem för att nyanlända ska kunna lyckas med integrationen i Sverige. Idag kan det ta flera år innan man får ett permanent uppehållstillstånd och det är ett stort problem för att nyanlända ska klara av de språkkrav som samhället ställer. Ung Vänster kräver att nyanlända får rätt till SFI direkt.

Rättsväsendet

Det svenska rättsväsendet genomsyras av institutionaliserad rasism. Rasifierade utsätts för rasprofilering, misstänkliggörs oftare för brott och utsätts betydligt oftare för trakasserier från polis och ordningsvakter. Människor med invandrarbakgrund, i synnerhet utomeuropeiska invandrare döms till hårdare straff och på svagare grunder i domstolar.

Forskning visar att kriminalitet inte går att lösa genom högers krav på ökad repression. Istället behöver resurser läggas på ett bättre socialt skydds nät, en meningsfull fritid och

fungerande utbildning. Fängelser kan inte heller syfta till att endast låsa bort människor med en kriminell bakgrund från samhället. Kriminalvården måste se till att människor kan rehabiliteras och komma tillbaka till ett liv utan kriminalitet.

Den svenska poliskåren präglas av en starkt rasistisk kultur. Det gör sig påmint genom sättet rasifierade behandlas av polisen och polisens benägenhet att gripa personer ur olika etniska minoriteter. Det är två och en halv gånger vanligare att utrikesfödda är registrerade som misstänkta för brott jämfört med svenskfödda med båda föräldrarna födda i Sverige. Rasifierade misstänkliggörs ibland också när de själva är brottsoffer. Den svenska polisen ägnar mer tid åt att utreda misstänkta brott begångna av rasifierade, gör rasifierade till föremål för hårdare kontroller och förefaller använda övervåld i större utsträckning mot rasifierade. Många rasifierade gruppers upplevelse av rättsväsendet består således av misstänkliggörande, anklagelser och trakasserier.

Det politiska klimatet

Det politiska klimatet i Sverige har blivit allt hårdare och rasismen har det senaste årtiondet blivit alltmer normaliserad. Politiker utmålar oftare människor med en utländsk bakgrund som ett hot mot det svenska samhället och ställer flyktingmottagande mot en fungerande välfärd. Den rasistiska retoriken syns tydligt i hur politiken förhåller sig till segregerade områden som har problematik med kriminalitet. I områden med kriminalitet där en stor andel människor med utländsk bakgrund bor kommer politikerna på alltmer extraordinära förslag på ökad repression och hårdare tag. Vissa högerpartier går så långt att de föreslår att sätta in militär i områdena för att "återställa ordningen". Denna retorik är väldigt reaktionär, utgår inte från forskning och förekommer inte när narkotika eller stökigheter visar sig i områden som uppfattas som svenska.

Media formar ständigt hur rasismen yttrar sig i samhället. Media både påverkar och påverkas av hegemonin i samhället. I takt med att det politiska klimatet hårdnat har medias rapportering också blivit hårdare. Medias rapportering ger ofta bilden av att mängden brott, speciellt våldsbrott och sexualbrott i Sverige ökar. Denna bild av ökad kriminalitet och utsatthet påstås sammanfalla med etnicitet och kultur vilket göder rasistiska fördomar och legitimerar rasistisk politik och rasistiska krafter.

Hedersförtryck, tvångsäktenskap och könsdiskriminering framställs ofta som ett invandrarproblem och våldet mot kvinnors kroppar reduceras till kulturella uttryck av Västasiens samhällen. Dessa enkla förklaringsmodeller används för att föra fram en rasistisk agenda och maskerar den verkliga maktstrukturen som ligger bakom våldet mot kvinnor –

könsmaktsordningen.

Sverige i världen

Flyktingpolitik

Sverige har länge framställt sig själva som en "humanitär stormakt" vilket inte stämmer i praktiken, både sett till Sveriges roll i att skapa flyktingar och Sveriges bristande ansvarstagande i att ge människor som flyr från krig och förtryck asyl.

Sverige är en av världens största vapenexportörer per capita, och vapen säljs till länder som använder dem i blodiga konflikter i Västasien. 2020 var det land som Sverige sålde flest vapen till Förenade Arabemiraten för ett fruktansvärt blodigt krig i Jemen som än så länge skördat 250 000 liv och tvingat fyra miljoner människor på flykt. Sverige gav också direkt militärt stöd till NATO-insatsen i Libyen som ledde till statens kollaps, ett långdraget inbördeskrig och att hundratusentals människor blev flyktingar. En diskussion om asyl i Sverige behöver ta hänsyn till de pengar som svenska företag och den svenska staten tjänar på krig och konflikt, och deras direkta roll i att skapa flyktingar.

Sverige har skrivit under FN:s flyktingkonvention som innebär att vi har en skyldighet att garantera flyktingar asyl. Enligt konventionen har en person som "lämnat sitt land och inte kan återvända på grund av en välgrundad rädsla för förföljelse på grund av ras, religion, nationalitet, medlemskap i en social grupp, eller politisk åskådning" flyktingstatus. I Sveriges har man även lagt till kön och sexuell läggning som grunder för flyktingstatus. Även om Sverige skrivit under på dessa saker är vårt asylsystem långt ifrån att erkänna rättigheten hos människor med flyktingstatus.

Att Sverige formellt erkänner förföljelse på grund av sexuell läggning som en grund till flyktingstatus spelar inte så stor roll när handläggare på Migrationsverket ställer absurda krav på flyktingar att bevisa sin sexualitet, eller ger avslag på asylansökan med motiveringen att man ju kan dölja sin sexualitet i landet man flytt från. Ännu ett exempel på hur Sverige undviker att erkänna asylrätten är hur medicinska åldersbedömningar som kritiserats för att vara otillförlitliga och ha stora felmarginaler används för att avgöra om en asylsökande är barn eller inte. Detta för att barn i asylprocessen ska ha speciella rättigheter som inte vuxna asylsökande har.

Sedan 2016 har Sveriges flyktingpolitik blivit ännu hårdare. Uppehållstillstånd som tidigare varit permanenta har istället blivit temporära och kopplade till krav på inkomst och arbete.

Detta innebär en ökad stress och psykisk ohälsa för flyktingar och har öppnat upp för ökad exploatering av flyktingar på arbetsmarknaden, då en anställning i många fall är livsviktigt för att inte bli utvisad.

Alla som tvingas fly ska ha rätt till skydd och ett värdigt liv, och dagens svenska asylsystem är långt därifrån. Ung Vänster är ett förbund som är väldigt aktivt i kampen för asylrätt. Vi ser att rätten till asyl är en mänsklig rättighet.

Urfolksrätt

Urfolk är folkgrupper som härstammar till områden som blivit koloniserade eller fanns innan de nutida statsgränserna drogs upp. Genom historien har urfolk förtryckts av nationalstater och företag. Sverige har en speciellt mörk historia av förtryck mot samer genom rasbiologi, assimileringspolitik och exploatering av Sápmi, området där samerna historiskt har varit bosatta och levt i tusentals år.

I Sverige pågår denna kolonisering av Sápmi fortfarande genom att företag exploaterar samernas mark genom att utvinna resurser genom exempelvis skogsavverkning och gruvsdrift. Vinsterna från en sådan exploatering kommer inte lokalsamhället till del utan hamnar hos privata gruvbolag eller statliga företag som Sveaskog. Priset för en sådan exploatering är dyrt, då kalhyggen och gruvor inte bara hotar den biologiska mångfalden och naturen, utan även förstör möjligheten för samer att utöva traditionella näringar som renskötsel och fiske.

Sverige är ett av länderna som fortfarande inte har ratificerat konventionen om ursprungsfolk och stamfolk (ILO-169) som antogs 1989 av FN, vilket vi fått internationell kritik för från bland annat FN och OECD. ILO-169 handlar om att säkerställa att urfolks rätt till mark respekteras vilket skulle ge samebyar rätten att yttra sig i frågor som rör deras mark. Ung Vänster kräver att Sverige ska ratificera ILO-169 och att utsugningen av resurser från Sápmi avslutas.

Den globala rasismen

Europeiska unionen

Den Europeiska unionen (EU) framställs ofta som ett humant projekt men är i grunden en rasistisk union. Den fria rörligheten inom unionen för EU-medborgare sker på bekostnad av att man bygger höga murar från omvärlden. Schengensamarbetet innebär att unionen har en gemensam yttre gräns, samtidigt som till exempel passkravet när man reser till ett annat EU-land tagits bort. Som en del i detta har också EU en gemensam asyl- och flyktingpolitik. För att kompensera för att passkontroller inte görs vid gränsen har det blivit vanligare med så

kallade inre gränskontroller, där personer får legitimera sig.

Dublinförordningen är den förordning inom EU som reglerar asylpolitiken. En katastrofal del av Dublinförordningen är principen om första asylland. Den innebär att en flykting bara har rätt att söka asyl i ett EU-land och att det är i det första landet personen kommer till som ska behandla asylansökan. Det betyder att flyktingmottagandet i Europa koncentreras till ett visst antal länder – främst Grekland, Italien och Malta – där flyktingmottagandet många gånger är undermåligt. Om en person redan har registrerats i ett annat EU-land och sedan tar sig till Sverige för att söka asyl genomförs en så kallad “dublinöverföring” av personen till det land där den registrerats. Det är i det landet som personen ska få sin ansökan prövad.

Dublinförordningen slår mot alla asylsökande som tar sig till Europa. Det måste vara upp till den enskilde asylsökanden i vilket land dennes ansökan prövas.

Varje år dör tusentals människor på flykt över Medelhavet. Frontex är EU:s byrå för yttre gränskontroll. Frontex utgör en del i militariseringen av kontrollen över den Europeiska unionens yttre gränser. Genom att patrullera och övervaka områdena kring gränserna stoppar man människor från att ta sig in i unionen för att söka asyl. Frontex tvingar båtar från Afrikas kust att vända och hindrar människor från att komma i land. Många gånger använder man brutala metoder som resulterar i att människor dör. Det förekommer också att EU-länder sätter press på sina grannländer att göra det svårare för människor att fly till Europa, vilket gör det ännu farligare att försöka få asyl i ett EU-land. Hundratals människor dör varje år när de försöker ta sig till Europa för att söka asyl. Ung Vänster kräver att det etableras lagliga vägar in till Europa.

I samband med Schengenavtalet infördes också det så kallade transportörsansvaret som innebär att ett resebolag eller ett flygbolag som tar med sig en passagerare som saknar giltiga resedokument kan bestraffas med böter. Detta gör att ett resebolag i praktiken blir den första asylinstansen, eftersom de måste bedöma ifall de tror att ett pass eller visum är äkta eller en förfälskning. Ung Vänster vill avskaffa transportörsansvaret. Vi vill införa möjligheten att få asylvisum på svenska ambassader, något som skulle vara en omöjlighet inom EU. EU använder visumkrav som ett verktyg för att hindra flyktingar från att fly krigshärjade länder och länder där mänskliga rättigheter kränks. Förfarandet utgör ett allvarligt hot mot asyrrätten. Visumkrav ska inte kunna användas för att stänga ute flyktingar och därmed urholka asyrrätten.

Klimatkrisen

Klimatkrisen är en fråga som har en kolonial karaktär på flera områden. Utsläppen mellan

olika länder är extremt ojämlik, där länder i centrum är ansvariga för den största delen av utsläppen. Även om en stor del av utsläppen sker i periferin så är dessa i hög grad orsakad av industrier från centrum som sätter sin produktion där det är billigt med arbetskraft och inte lika kostsamt att smutsa ner klimatet. Varorna som produceras i periferin konsumeras också främst i centrum där människor i länder som Sverige har ett ekologiskt fotavtryck som är flera gånger större än vad planeten klarar av.

En annan aspekt av klimatkrisen är att länder i centrum som redan genomgått en industrialisering utfört en stor mängd historiska utsläpp som fortfarande bidrar till klimatkrisen. En myt om att det är människor i periferin som genom bl.a. genom att få fler barn per capita än i centrum går att beskylla för klimatkrisen sprids dock idag. Att blunda för Sveriges ansvar för klimatkrisen och flytta ansvaret till länder i periferin förstärker postkoloniala strukturer och kommer öka den globala ekonomiska ojämlikheten ytterligare.

Ojämlikheten av klimatkrisen förstärks ytterligare av att länder i periferin är dem som också drabbas först och hårdast av klimatförändringarna. Redan idag upplever dessa länder ökad torka, svält, översvämningar och extremväder till följd av den globala uppvärmningen. 2008–2014 fanns det 26,4 miljoner klimatflyktingar och FN:s flyktingorgan UNHCR uppskattar att det år 2050 kommer finnas mellan 250 miljoner och en miljard klimatflyktingar.

Klimatflyktingar, människor som tvingas fly från klimatförändringarna räknas idag inte som flyktingar enligt FN:s flyktingkonvention. Eftersom FN:s flyktingkonvention utgör juridisk grund för vem som kan få asyl innebär detta att klimatflyktingar inte juridiskt har rätt till asyl. Ung Vänster anser att dagens flyktingbegrepp är otillräckligt och att människor som flyr från svält och klimatkatastrofer ska ha flyktingstatus.

Adoption och surrogatmödraskap

Transnationell adoption och surrogatmödraskap har blivit allt mer aktuellt för barnlösa par från centrum. För att tillfredsställa dessa behov utsätts kvinnor för riskfyllda graviditeter och barn kidnappas för att bli en handelsvara i en korrupt industri som blivit internationell utan någon insyn. Barnlösa par, men även stater och företag, tar del i denna industri och propagerar om att de räddar ett barn från fattig uppväxt i periferin, utan någon insyn om de rasistiska stereotyper de legitimerar och reproducerar.

Kriget mot terrorismen

Rasismen använder materiella och ekonomiska intressen som ett ideologiskt verktyg för att rättfärdiga krig och imperialistisk aggression. Efter sekelskiftet ser vi att detta har lett till att

islamofobin fått alltmer extrema uttryck då USA och länderna i centrum legitimerat sitt "krig mot terrorismen" genom en rasifieringsprocess där muslimer tillskrivs våldsiddande egenskaper. Attackerna mot World Trade Center och Pentagon den 11 september 2001 har utnyttjats för att flytta fram det globala kapitalets positioner. Människor i Västasien och Nordafrika, men även muslimer i resten av världen, har avhumaniserats för att bereda väg för ockupationer och förtryck.

Muslimer, politisk islam, islamister och terrorister har använts som en diffus hotbild mot västerländska samhällen och värderingar. Detta går hand i hand med USA:s krig mot terrorism där islamisk fundamentalism utpekades som den nya fienden som berättigade militär upprustning, invasioner och ockupationer. USA har på så sätt tagit chansen att stärka såväl sin ekonomiska som militära makt, med vinstintresse som främsta drivkraft. I hela västvärlden har den så kallade terroristbekämpningen använts som förevändning för att kunna inskränka de demokratiska rättigheterna och rättssäkerheten. I Sverige såväl som övriga västvärlden har detta även lett till ett misstänkliggörande av muslimska organisationer i civilsamhället.

Istället för att härleda terrorism i första hand till reaktioner på ockupation och militär närvaro i främmande länders territorier, har terrorism betraktats som inneboende i religionen islam och som en egenskap hos muslimer. Våld och terrorism är några teman som är mest dominerande i samband med skildringar av islam och muslimer. I kölvattnet av USA:s jakt på misstänkta så kallade islamister, har muslimer i Europa misstänkliggjorts. Högerpopulister, främlingsfientliga krafter och rasistiska partier bygger stora delar av sin politik på denna konstruerade rädsla och ställer krav på extraordinära åtgärder, i form av till exempel återvandring, integritetskränkande lagar och restriktiv tillgänglighet till socialförsäkringar.

Antirasistisk strategi

En antirasistisk strategi är att ha en gemensam långsiktig plan för hur vi krossar det rasistiska förtrycket och går från ett samhälle byggt på rasistiskt förtryck till ett samhälle som inte är det. Att ha en antirasistisk strategi handlar både om att förstå förtrycket i sig, hur det verkar och hur det reproduceras men också om att ha en förståelse för vilka verktyg vi använder för att bekämpa det och varför vi använder just dem. Vår antirasistiska teoribildning betyder ingenting om vi inte kan omsätta den i praktiken och därför behöver vi ha en antirasistisk strategi.

För att vi ska kunna komma fram till en gemensam strategi behöver vi se på de kamper som

förts historiskt, och lära av dem som kämpat innan oss för att använda de taktiker som fungerar bäst. Rasismen som system tar sig många olika uttryck beroende på vilken tid den verkar i och var i världen den är - därför behöver vår strategi vara övergripande och anpassningsbar. Men gemensamt oavsett tidsera är att rasismen är en direkt konsekvens av det sätt vårt samhälle är uppbyggt på. Rasismen är inte bara ett bihang till klassamhället, utan förstärker och formar det. Detta betyder att våra antirasistiska strategier inte bara måste slå mot rasismen på alla plan - utan även mot kapitalismen.

Kapitalismens avskaffande kommer inte per automatik innebära rasismens upplösande men är en av dess förutsättningar. För att krossa rasismen för gott kan vi inte bara bränna ner dess ogräs utan vi måste ta bort roten och på så sätt förhindra den från att reproducera sig själv i nya former. Detta innebär att vissa rasistiska uttryck kommer att finnas kvar en tid, världen kommer inte att bli fri från rasism över en natt. Men tar vi bort roten möjliggör vi också förintandet av rasismen för gott - vad fyller rasismen för syfte om det inte finns någon som tjänar på den?

Historisk antirasism

Förtryck föder motstånd, och så länge rasismen har funnits har människor kämpat mot den. Eftersom begreppet ”rasism” är relativt nytt har dessa rörelser dock sällan kallat sig antirasistiska. Istället går den antirasistiska kampens historia att spåra i slavuppror, kamp för frihet från kolonialmakter och nationellt självbestämmande, i anti-apartheidrörelser och i medborgarrättsrörelser. Denna kamp mot rasismen är lika varierad som rasismen själv, och det finns mycket att lära från dess historia. För strategiska ändamål idag är dock antirasistisk kamp under kapitalismen mest relevant.

Motstånd mot slaveri har varit en central antirasistisk kamp under kapitalismen, eftersom slaveri av rasifierade grupper har varit väldigt vanligt. Den haitiska revolutionen 1791 var det mest framgångsrika slavupproret genom historien. I den dåvarande franska koloni som idag heter Haiti, reste sig de afrikanska slavar som tvingats arbeta på plantage och vid sockerbruk i revolt, endast några år efter den franska revolutionen. Resultatet blev att Haiti blev självständigt och fritt, och blev det första landet i världen att avskaffa slaveriet. Utifrån rädsla att Haiti skulle utgöra ett exempel för förslavade folk i resten av världen utsatte kolonialmakterna Haiti för ekonomisk blockad, och Frankrike tvingade med militär makt det självständiga Haiti att betala ett enormt skadestånd för de före detta slavägarnas ekonomiska förluster. Dessa aggressiva åtgärder, tillsammans med senare angrepp och USA:s ockupation, har gjort att Haiti idag är utsatt och fattigt.

Motstånd mot slaveriet fördes också inom de länder i centrum som använde sig av slaveri. Abolitionisterna, de som kämpade emot slaveriet, kämpade i de offentliga församlingar där man kunde, men hemliga nätverk och flyktvägar var inte ovanligt. Att slaveriet avskaffades i centrum beror på flera anledningar. Ekonomin förändrades på så sätt att slaveri var mindre lönsamt än andra former av exploatering av arbetskraft i de flesta branscher, men slavupproren och abolitionisternas kamp var också centrala faktorer.

Motståndet mot slaveri var centralt för den haitiska revolutionen, men ett annat viktigt arv från den var kampen för frihet från kolonialmakter. För de haitiska revolutionärerna var dessa kamper sammanvävda i en, men till exempel i de kort därefter följande latinamerikanska frihetskrigen mot Spanien var slaveriet en sekundär fråga. Antikolonial kamp är en viktig del av antirasismen eftersom kolonialism alltid inneburit rasistiskt förtryck och väldigt mycket av rasismen under kapitalismen formats och utkristalliserats som del av det imperialistiska projektet.

Slaveriets avskaffande innebar inte att forna slavar fick samma rättigheter och möjligheter i livet, och andra former av rasism som var äldre än triangelhandeln levde vidare. De materiella rasistiska strukturerna var fortsatt starka även när slaveriets tvång övergick i arbetsmarknadens påstådda frihet. I centrum och semiperiferin fortsatte kampen mot de rasistiska strukturerna med ett särskilt fokus på formell juridisk likhet inför lagen. Några välkända exempel på denna form av kamp är medborgarrättsrörelsen i USA och motståndet mot apartheid i Sydafrika. Dessa rörelser bestod av en mängd olika organisationer och aktivister med olika strategier och metoder, från civil olydnad och ickevåld till väpnad revolution. Denna mångfald, tillsammans med bred solidaritet och mobilisering, ledde till framgång och stora segrar. Samtidigt är det viktigt att se att formellt juridiskt likaberättigande inte lett till rasismens utdöende – både USA och Sydafrika är idag bland de länder i världen där de ekonomiska och sociala klyftorna mellan rasifierade och icke-rasifierade är störst, även om de antirasistiska rörelserna uppnådde sina främsta strategiska mål.

En organisation som utvecklades från medborgarrättsrörelsen, om än radikalare, var Svarta Pantrarna. Svarta Pantrarna föddes ur behovet av att skydda svarta amerikaner från rasistiska poliser, vilket de försökte göra genom att övervaka polisingripanden och sina grannskap med vapen. Partiet växte fort till ett mångsidigt parti som kämpade mot rasism med en mängd strategier. I detta ingick taktiker som "Serve the People", som gick ut på att fylla sociala funktioner för svarta som staten och civilsamhället inte kunde göra – till exempel att ge frukost till barn eller att utföra gratis sjukvård. Dessa strategier utvecklades först av socialister i periferin, som Pantrarna höll nära kontakt med. Socialismen var central även för Svarta

Pantrarnas ideologi och projekt. Svarta Pantrarna växte väldigt fort och utgjorde ett verkligt hot mot USA:s stat och rasistiska maktordning, och därför krossades de av polisen genom skenrättegångar, infiltration och mord på ledande medlemmar. Pantrarna har haft ett enormt inflytande på antirasistisk kamp i centrum. Idén om att utgöra en samlingspunkt med en social funktion för rasifierade i ett rasistiskt samhälle har inspirerat mängder av antirasistiska grupper, och många tar sitt namn efter Pantrarna.

Historisk antirasism i Sverige

Historiskt har användningen av begreppet rasism i Sverige varit ytters begränsad, och reserverats för de grövsta formerna av rasism. Detta har bidragit till den utbredda föreställningen att rasism inte har funnits i det svenska vardagslivet. Vi vet att detta inte är sant och att rasismen har funnits precis lika mycket i Sverige som i andra delar av världen. Vi vet även att Sverige har spelat och fortsätter spela en viktig roll i att upprätthålla en imperialistisk och rasistisk världsordning. Uppfattningen om Sverige som ett land fritt från strukturell rasism eller vardagsrasism har däremot satt ramarna för och tydligt präglat den antirasistiska organiseringen i Sverige.

Den svenska antirasistiska rörelsen har framförallt varit en reaktiv rörelse tätt sammanknuten till den antifascistiska organiseringen. Den antirasistiska och antifascistiska organiseringen har uppstått som motreaktion i samband med att rasistiska och fascistiska partier, rörelser eller organisationer har uppstått. Vi vet att en effektiv antirasistisk rörelse inte enbart kan vara reaktiv utan även måste vara proaktiv. Den svenska antirasistiska rörelsen har historiskt misslyckats med detta.

Den antirasistiska organiseringen i Sverige går att beskriva i olika vågor. Den första vågen antirasistisk organisering i Sverige hänger samman med fascismen och nazismens framväxt och etablering i Europa under 1930- och 40-talen. Socialistiska partier och organisationer i Sverige och Europa utvecklade snabbt en antifascistisk och antinazistisk hållning, där motståndet var både ideologiskt men också praktiskt då fascismen och nazismen utgjorde ett reellt hot både mot olika rasifierade grupper men också socialister, kommunister, fackligt aktiva och så vidare. Under åren som föranledde det andra världskrigets utbrott pratade man betydligt mer om antifascism än om antirasism eller antinazism.

Under 30-talet bildades det många olika antifascistiska aktionsgrupper som i huvudsak dominerades av kommunister. En var de mest framträdande var Röd Front-förbundet som skapades av Sveriges Kommunistiska Parti i ett försök att bygga en enhetsfront som skulle vara arbetarklassens försvarsorganisation och slå tillbaka mot fascismen och nazismen. Åren

innan och under andra världskriget arbetade olika socialistiska grupper både separat och i tillfälliga allianser för att störa nazisternas aktiviteter genom att konfrontera och bemöta deras aktiviteter. Under samma tid skedde även ett uppsving i flyktingrörelsen där politiska organisationer och partier och ideella organisationer arbetade med att gömma judiska flyktingar som kom till Sverige men också att hjälpa politiska flyktingar.

Den andra vågen av antirasistisk organisering hänger starkt ihop med de koloniserade ländernas befrielsekamper, medborgarrättsrörelsen i USA och kampen mot apartheid. Efter andra världskriget fanns det en vilja i samhället och politiken att fördöma och arbeta mot rasistiska idéer och politik, samtidigt var det även under decennierna efter andra världskriget som bilden av Sverige som ett land fritt från rasism växte fram och etablerades som mest. Snarare betonades Sveriges roll för att kämpa mot rasismen i andra länder.

De antikoloniala rörelserna möttes i centrum av ett växande gensvar i form av olika solidaritetsrörelser. Under 60-talets vänstervåg länkades arbete mot rasism samman med kampen mot kapitalismen och imperialismen, och det fanns ett generellt stöd för de koloniserade folkens rätt till väpnad befrielsekamp.

I Sverige var anti-apartheidrörelsen både betydelsefull och inflytelserik, och organiserade tiotusentals människor svenskar i kampen mot rasism och apartheid. Många olika solidaritetsorganisationer, fackföreningar och politiska organisationer genomförde informationskampanjer, konsumentbojkotter, civil olydnad och demonstrerade.

Antirasismen under 60- och 70-talen hade ett bredare folkligt stöd än den första antirasistiska vågen. Till skillnad från den första vågen av antirasistisk organisering, som i huvudsak hade arbetat mot den framväxande fascismen och nazismen i Sverige, var den andra vågens huvudfokus på internationella frågor. Framförallt stod kampen för de koloniserade folkens befrielsekamp, svartas frigörelse i USA, mot rasistiska och fascistiska diktaturer och apartheid i fokus istället för kamp mot rasismen i Sverige.

Den tredje vågen av antirasistisk organisering skedde under 1980- och 90-talen, då den organiserade rasismen ökade i Sverige. Den organiserade rasismen under 80- och 90-talen var både en bredare, "folklig" rasistisk och främlingsfientlig strömning som bland annat gav upphov till olika partibildningar, men även en mer militant rasistisk undergroundkultur som i större grad var "aktivistisk", militant och våldsinriktad likt skinhead- och white-powerkulturen i USA och England. I Sverige tilltog rasistisk hatpropaganda, rasistiska demonstrationer, vandalism, angrepp mot invandrare, rasifierade och politiska motståndare.

Samtidigt ökade främlingsfientligheten och misstänkliggörandet av invandrare, och rasistiska åsikter som tidigare ansågs varit tabubelagda fick ökad legitimitet. Under 90-talet inträffade en mängd attacker, mordbränder och bombattentat riktade mot flyktinganläggningar i Sverige.

Den antirasistiska organiseringen och rörelser som växte fram under 80- och 90-talen går att delas upp mellan en mer pragmatiska och militanta. Den pragmatiska delen av rörelsen arbetade för att skapa en bred massmobilisering mot rasismen, där breda allianser mellan antirasistiska organisationer var vanligt. Den militanta antirasismen använde sig av konfrontativa metoder och såg antirasismen som en del av kampen mot flera förtryckande samhällsstrukturer. Båda dessa tendenser har i hög grad påverkat den antirasistiska rörelsen och dess förutsättningar, och format allmänhetens bild av antirasistiskt arbete.

Den tredje vågens hade ett tydligt fokus på att bemöta rasistisk och fascistisk aktivitet. Parollen "inga fascister på våra gator" uppkom och en central del i den antirasistiska rörelsen var att försöka stoppa alla typer av rasistiska, fascistiska och nynazistiska organisationer som ville etablera sig i det offentliga rummet.

Vi lär oss av historien. Alla dessa kamper hjälper oss att utforma den antirasistiska strategi vi behöver i just vår tid och i vår historia. Den första gemensamma nämnaren i alla ovan nämnda exempel är att organiseringen bland de som drabbas av rasismen är och måste vara central. Den behöver vara bred som medborgarrättsrörelsen och mobiliseringen mot apartheid. Den behöver vara folklig utan att tappa udden av vår antirasistiska analys precis som Svarta Pantrarnas arbetsätt. Den måste vara konfrontativ som alla motståndsrörelser och en gemensam fiende krävs. Det är också därför som kampen för ett socialistiskt samhälle utan rasism är central för att kunna krossa rasismen.

Antirasistiskt motstånd idag

Rasismen är inte bara något som ser annorlunda ut beroende på när och var den utspelar sig. Eftersom vi ser att rasismen är ett förtryck som genomsyrar hela samhället behöver vi också se på dess uttryck i olika delar av samhället. Ett förtryck har många mekanismer som får det att fungera och rasismen är inget undantag. Därför behöver vi ha olika taktiker för hur vi kämpar emot de olika delarna av rasismen.

Vardagsrasismen växer fram ur de politiska och materiella förutsättningar som rasismen i vårt samhälle innebär. Ingen människa föds med rasistiska tankar, det är något vi lär oss. Vardagsrasismen är resultatet av att vi lever i ett rasistiskt samhälle där strukturerna har

internaliserats i människors tankar och vardag. Därför kan vardagsrasismen inte undanröjas innan hela den rasistiska maktstrukturen krossats. Det betyder dock inte att det inte finns taktiker som kan göra skillnad på kort sikt. Vardagsrasismen är ofta den formen av rasism som personer som blir rasifierade stöter på allra först och mest. Därför måste vår kamp mot vardagsrasismen bygga på att knyta samman rasifierades erfarenheter av rasismen och hur den tar sig uttryck i vardagen. Vi behöver göra det svårt och obekvämt att yttra rasistiska åsikter i vardagen, såväl i sociala sammanhang som på jobbet eller i skolan. Detta förutsätter organisering av antirasister i de sammanhangen. Det är viktigt att en sådan praktik inte begränsas till progressiva sociala kretsar utan att vår närvaro som antirasister i vardagen märks i hela samhället. Att organisera en antirasistisk skolgrupp är ett bra exempel på hur vi kan bygga en plattform för att motverka vardagsrasismen.

Kampen mot den organiserade rasismen är något som ofta kopplas samman med den antifascistiska kampen. Det är av goda skäl. Rasistisk organisering i allmänhet och i Sverige i synnerhet har ofta skett i samma organisationer som de fascistiska. Därför blir våra antifascistiska taktiker även antirasistiska. Om rasistiska organisationer inte kan verka eller existera finns ingen organiserad rasism. För att sätta käppar i hjulet för den rasistiska organiseringen behöver vi förvägra dem utrymme för att sprida sin rasistiska ideologi på alla plattformar som går. Här har Ung Vänster utarbetade taktiker för att göra det genom vår 24-timmars regel som innebär att varhelst fascistiska eller rasistiska organisationer visar sig ska vi på det sättet som är lämpligast just där och då bemöta dessa och visa på alternativ inom 24 timmar. Detta kan innebära att affischera på ett ställe där rasister delat ut material eller att ordna motdemonstrationer mot rasister som håller demonstration eller torgmöte. En viktig del av kampen mot den organiserade rasismen är att avslöja och motverka rasisters försök att bedriva rasistisk propaganda på förklädda sätt, till exempel genom tidningar, frontorganisationer eller annat.

Ung Vänster vill inte se ett förbud för rasistiska organisationer, av många anledningar. För det första har organisationsförbud fungerat dåligt i de länder där det tillämpats. Rasister har ofta lätt kunnat kringgå förbudet och ändå bygga effektiva organisationer, inte minst eftersom ett organisationsförbud behöver upprätthållas av polis och rättsväsende – institutioner som ofta delar medlemmar med fascistiska och rasistiska organisationer och som präglas djupt av institutionaliserad rasism. För det andra vet vi att alla inskränkningar av organisationsfriheten snart kommer användas mot vår rörelse, precis som de alltid gjort historiskt. Att använda statlig repression mot ”extremister på båda sidor” är en vanlig strategi för att avlegitimera och motverka socialistisk och antirasistisk organisering. Istället för organisationsförbud behövs en mer effektiv tillämpning av hatbrottslagar, att myndigheter

prioriterar det högerextrema hotet högre och viktigast av allt ett organiserat antirasistiskt motstånd som är brett, folkligt och konfrontativt.

Kampen mot den institutionaliserade rasismen är komplex eftersom den inte bara behöver vara reaktiv utan även proaktiv. En viktig del av kampen är att motverka de direkta uttryck för rasism som genomsyrar samhällsinstitutioner, såsom polisens rasprofilering eller vårdens diskriminering av rasifierade patienter. Samtidigt behöver vi se de långsiktiga politiska inriktningar och beslut som fördjupar rasismen. Avvecklingen av välfärden, marknadens dominans över skola och bostad och den rasistiska arbetsdelningen är alla former av institutionell rasism som kräver en bred och långsiktig politisk strategi för att motverkas. En sådan strategi måste ta kamp mot kapitalets dominans över samhället – i de delar av samhällslivet som marknaden kontrollerar kommer rasismen hårdna och förstärkas. På lång sikt kräver en strategi mot den institutionella rasismen revolution och kapitalismens avskaffande. På kort sikt behöver marknadens makt minskas, statliga institutioner granskas, reformeras och demokratiseras, och en aktiv politik för att bryta segregationen inom bostad, skola och arbete föras.

Det finns människor och rörelser som kallar sig antirasister men har analyser och strategier som skiljer sig väldigt mycket från Ung Vänsters. Detta är i sig inte ett problem, ju fler som deltar i kampen mot rasismen desto bättre, och den antirasistiska rörelsen har genom historien tjänat väldigt mycket på att använda en mångfald av strategier och analyser. Det finns dock väldigt stora brister i vissa av dessa strategier, som är värda att diskutera. Främst bland dessa är vad som kallas liberal antirasism. Problemet med denna analys är att man ser rasism som enskilda händelser eller beteenden och inte som en del av hur vårt samhälle är uppbyggt. Rasism är enligt den liberala antirasismen något som bara utövas av individer som är rasister, och dessa är som regel en liten minoritet av folket. Att prata om rasism på det sättet skapar en antirasism som är förankrad i enskilt ansvar istället för kamp för att förändra ett helt system, och blir på så sätt i de allra flesta fall oförmöget att slå mot den strukturella rasismen. Rasismen blir ett uttryck för moraliska brister eller låg utbildning hos enskilda personer snarare än en maktordning som tjänar den härskande klassen. En socialistisk förankring i antirasismen krävs för att kunna slå mot rasism på ett riktigt sätt. Det behöver finnas ett maktanspråk och en förståelse för att samhället måste förändras i grunden om strukturella förtryck ska kunna krossas - det saknas i en liberal antirasism.

Ung Vänsters antirasism

Det går inte att vara socialist om man inte också har en antirasistisk analys i vår värld. I Sverige är det fler som blir rasifierade som är arbetarklass än som inte är det, och

exploateringen av arbetarklassens rasifierade delar är särskilt grov. Kampen mot gigjobb, lönedumpning och kriminella arbetsköpare är därför inte bara socialistiska frågor utan även antirasistiska. Motstånd mot nedskärningar i skolan eller renoveringar i hyresrätter är också antirasism. Rasismen är sammanvävd med samhällets övriga maktstrukturer, och vår kamp mot rasismen måste därför genomsyra hela vår politiska kamp.

Lagar kan inte få bort rasismen, men de kan hjälpa till genom att våga upp för den rasism som finns i samhället. Polisen ska inte efter en rasistisk våldshandling i tjänsten kunna utreda sig själva, utan borde utredas av en oberoende organisation. När människor som söker asyl blir nekade en fristad trots en bakgrund av krig och död måste vi driva kravet om permanent asyl till alla flyktingar och när överstatliga, byråkratiska institutioner, som EU, gör det omöjligt driver vi frågan om att lämna dessa. Vi gör motstånd mot den svenska statens rasistiska agerande både i och utanför Sverige, och vi kräver ratificering av FN:s konvention ILO-169 om urfolks rätt såväl som ett stopp för svensk vapenexport till länder som använder dem i rasismens och imperialismens tjänst. Vi bör kräva att polisen prioriterar att utreda hatbrott och diskriminering och att SÄPO tar hotet från rasistiska terrorister på allvar, inte för att vi litar på dessa institutioner utan för att visa på deras otillräcklighet. Samtidigt organiserar vi oss själva för att göra motstånd mot dessa krafter.

Vi ser personer som rasifieras som det politiska subjektet i antirasismen. Därför är det också rasifierade som måste sätta agendan för vad som ska göras. Självklart ska icke-rasifierade vara med i den antirasistiska kampen, men det kan inte vara de som sätter agendan för vilka frågor och hur frågorna ska drivas. Bara den som blivit utsatt för rasismens förtryck och våld kan berätta hur det känns och upplevs. Denna princip kallas tolkningsföreträde.

Ung Vänsters antirasism måste drivas överallt - på arbetet, i skolan, i våra lokalområden. Vi behöver driva och vinna våra antirasistiska krav genom såväl parlamenten som på gatan. Vi behöver vara den självklara organisationen för alla som är beredda att krossa rasismen och samtidigt prioritera organiseringen hos de som drabbas värst. Rasifierades erfarenheter av rasism ska vara centrala i vår antirasism. Ung Vänsters antirasism behöver mobilisera brett, folkligt och konfrontativt. Det är så vi behöver arbeta för att aldrig tappa udden i våra radikala krav för ett helt annat samhälle - ett klasslöst samhälle fritt från rasism.